

Πάντειον Πανεπιστήμιο
Τμήμα
Πολιτικής Επιστημής και Ιστορίας

Θεωρίες των ελίτ (110424)

Pareto & Mosca

Διάγραμμα μαθήματος

- Προβλήματα ορολογίας: Ελίτ, Πολιτική τάξη, Ιθύνουσα τάξη.
- Σχηματισμός ιθύνουσας τάξης.
- Εύρος & σύσταση ιθύνουσας τάξης.
- Ρόλος της μάζας.
- Μέσα κυριαρχίας ιθύνουσας τάξης: βία η/και πανουργία.
- «Κυκλοφορία των ελίτ».

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Pareto, Vilfredo. «Η χρήση της βίας στην κοινωνία» στο: *Οι κλασικοί της κοινωνιολογίας*. Αθήνα: Οδυσσέας, χ.χ., σ. 167-177.

«Το σύστημα διακυβέρνησης», μετφ. Γ. Ν. Μερτίκας, *Λεβιάθαν* 16, 1996, σ. 31-48.

Mosca, Gaetano. «Η άρχουσα τάξη», μετφ. Τ. Πατρίκιος, *Λεβιάθαν* 16, 1996, σ. 9-29.

Αντωνοπούλου, Μαρία. *Οι κλασικοί της κοινωνιολογίας. Κοινωνική θεωρία και νεότερη κοινωνία*. Αθήνα: Σαββάλας, 2008. σ. 279-322.

Aron, Raymond. *Η εξέλιξη της κοινωνιολογικής σκέψης*. Μετφ. Μ. Λυκούδης. Τομ. Α' Αθήνα: Γνώση, ³1994, σ. 145-267.

Bottomore, T. B. *Ελίτ και κοινωνία*. Μετφ. Θ. Μπανούσης. Αθήνα: Εκδόσεις 70, χ.χ., σποράδην.

Burgham, James. *Οι Μακιαβελιστές υπέρμαχοι της ελευθερίας*. Μετφ. Μ.-Α. Αλαβάνου, Αθήνα: Κέδρος, 2009. σ. 106-142 & 195-248.

Gurvitch, Georges. *Μελέτες για τις κοινωνικές τάξεις*. Μετφ. Δ.Γ. Τσαούσης. Αθήνα: Gutenberg, 1976, σ. 184-200.

Κωνσταντακόπουλος, Σταύρος. «Οι κλασικοί του ελιτισμού και ο σοσιαλισμός», στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Φιλοσοφική Σχολή, Δ' Πανελλήνιο Συνέδριο - «Προβλήματα σοσιαλισμού», *Και τώρα τι; Το μέλλον της σοσιαλιστικής ιδέας στον 21^ο αιώνα*, Αθήνα: Εναλλακτικές Εκδόσεις, 1999, σ. 276-281.

Robert(o) Michels

Διάγραμμα μαθήματος

- Οι θέσεις του νεαρού Michels: η παθητικότητα της γερμανικής σοσιαλδημοκρατίας ως αποτέλεσμα του κοινοβουλευτικού χαρακτήρα της δράσης της, της υπερτροφικής γραφειοκρατίας και της λανθασμένης αντίληψης της για τη διαπαιδαγώγηση των μαζών.
- Ο ύστερος Μίχελς: η διαμόρφωση του «σιδερένιου νόμου της ολιγαρχίας».
- Οι αιτίες της κυριαρχίας των ολίγων στα δημοκρατικά & σοσιαλιστικά κόμματα: λόγοι κοινωνικής βιολογίας, λόγοι κοινωνικής ψυχολογίας, οργανωτικοί λόγοι.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Michels, Robert. *Κοινωνιολογία των πολιτικών κομμάτων στη σύγχρονη δημοκρατία : έρευνες γύρω από τις ολιγαρχικές τάσεις του ομαδικού βίου*. Μετφ. Γ. Ανδρουλιδάκης. Αθήνα : Γνώση, 1997.

Auerheimer, Gustav. «Robert Michels: Κριτική της σοσιαλδημο-κρατίας-Οι καταβολές της κοινωνιολογίας των κομμάτων», στο: *Σοσιαλδημοκρατία, Εθνικοσοσιαλισμός, Κριτική Θεωρία*. Αθήνα: Πλέθρον, 1999. σ. 55-91.

Bottomore, T. B. *Ελίτ και κοινωνία*. Μετφ. Θ. Μπανούσης. Αθήνα: Εκδόσεις 70, χ.χ., σποράδην.

Burgham, James. *Οι Μακιαβελιστές υπέρμαχοι της ελευθερίας*. Μετφ. Μ.-Α. Αλαβάνου, Αθήνα: Κέδρος, 2009. σ. 159-194.

Κωνσταντακόπουλος, Σταύρος. «Πολιτική και μέθοδος. Προβλήματα προσέγγισης της θεωρίας των κομμάτων του R. Michels.» *Αξιολογικά* 13, Απρίλιος 2000, σ. 48-69.

Gustave Le Bon

Διάγραμμα μαθήματος

- Ενοποίηση του κόσμου της επιστήμης και του πολιτισμού, και του κόσμου της ιστορίας και της πολιτικής από το γεγονός της κυριαρχίας μιας μειοψηφίας.
- Ελίτ και οχλαγωγοί.
- Χαρακτηριστικά του όχλου.
- Φυλετικές θεωρίες του Le Bon.
- Μέσα χειραγώγησης του όχλου: α) διαβεβαίωση, β) επανάληψη, γ) κύρος & δ) μετάδοση.
- Ενταξη του έργου του Le Bon στο πολιτικοκοινωνικό πλαίσιο της εποχής του.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Le Bon, Gustave. *Ψυχολογία των μαζών*. Εισ. & μετφ. Ι. Σ. Χριστοδούλου. Θεσσαλονίκη: Ζήτρος, 1996.

Πολιτική ψυχολογία και η κοινωνική άμυνα, μετφ. Δ. Γιαννόπουλος. Θεσσαλονίκη: Ζήτρος, 1998.

Κωνσταντακόπουλος, Σταύρος. «Ελίτ, οχλαγωγοί και όχλος στον Γκυστάβ Λε Μπον», *Νέα Εστία* 1749, Οκτώβριος 2002, σ. 397- 412.

Σερντεδάκις, Νίκος. «Μάζα, ελίτ και εξουσία από τον Le Bon στον Canetti», *Το Βήμα των κοινωνικών επιστημών* 3, Νοέμβριος 1990, σ. 129-143.

Charles Wright Mills (1917-1962)

Διάγραμμα μαθήματος

- Προσδιορισμός της ελίτ της εξουσίας.
- Οι τρεις «τομείς» της ελίτ της εξουσίας.
- Πολιτικός Θεσμός.
- Οικονομικός Θεσμός.
- Στρατιωτικός Θεσμός.
- Αιτίες ενοποίησης των τριών Θεσμών.
- Η απαισιόδοξη προοπτική του Μιλς.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Mills, Charles Wright. *Οι χαρτογιακάδες. Η νέα μεσαία αμερικανική τάξη*, Μετφ. Φ. Ρ. Σοφιανός. Αθήνα: Κάλβος, 1970.

Η αριστοκρατία της εξουσίας στις Ηνωμένες Πολιτείες. Μετφ. Α. Νίκας. Αθήνα: Αρσενίδης, 1991.

Bottomore, T. B. *Ελίτ και κοινωνία*. Μετφ. Θ. Μπανούσης. Αθήνα: Εκδόσεις 70, χ.χ., σποράδην.

Châtelet, François & Pisier-Kouchner, Evelyne. *Οι πολιτικές αντιλήψεις του 20^{ου} αιώνα. Ιστορία της πολιτικής σκέψης*. Μετφ. Σ. Καράς, Μ. Κρητικός. Αθήνα: Ράππας, [1982], σ. 591-593.

Κωνσταντακόπουλος, Σταύρος. «Τσαρλς Ράϊτ Μιλς», *Ο Πολίτης Δεκαπενθήμερος* 127, Σεπτέμβριος 1994, σ. 52-54.

«Τσαρλς Ράϊτ Μιλς και Νταϊνβιντ Ρήσμαν: δύο διαφορετικές προσεγγίσεις για την ταξική δομή στις ΗΠΑ», *Ο Πολίτης* 119, Φεβρουάριος 2004, σ.38-42.

James Burnham (1905-1987)

Διάγραμμα μαθήματος

- Ο ρόλος των μηχανικών στη σκέψη του Thorstein Veblen.
- Από την καπιταλιστική στη διευθυντική κοινωνία.
- Τέσσερις κατηγορίες διευθυντών.
- Ο ρόλος του διεθνούς περιγύρου στη διαμόρφωση της θεωρίας του Burnham: Αμερική του 1929, χιτλερική Γερμανία, Ε.Σ.Σ.Δ.
- Κριτική στη θεωρία του Burnham περί αυτονομίας των διευθυντών.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Burnham, James. *Η επανάσταση των διευθυντών*, προλ. & μετφ. Τ. Κονδύλης. Αθήνα: Κάλβος, 1970.

Οι Μακιαβελιστές υπέρμαχοι της ελευθερίας. Μετφ. Μ.-Α. Αλαβάνου, Αθήνα: Κέδρος, 2009.

«Το νόημα της δημοκρατίας», μετφ. Γ. Ν. Μερτίκας, *Λεβιάθαν* 16, 1996, σ. 147-166.

Bottomore, T. B. *Ελίτ και κοινωνία*, μετφ. Θ. Μπανούσης. Αθήνα: Εκδόσεις 70, χ.χ., σποράδην.

Châtelet, François - Pisier-Kouchner, Evelyne. *Οι πολιτικές αντιλήψεις του 20^{ου} αιώνα. Ιστορία της πολιτικής σκέψης*, μετφ. Σ. Καράς, Μ. Κρητικός. Αθήνα: Ράππας, [1982], σ. 591-593.

Υπεύθυνος διδασκαλίας
Σταύρος Κωνσταντακόπουλος

